

drie-maandelijks nieuwsbrief van de Janusz Korczak Stichting

nummer 1, februari 2007

Van de redactie en het bestuur

2007... Het jubileumjaar is begonnen! 25 jaar Janusz Korczak Stichting in Nederland. Een mooie gelegenheid om hier bij stil te staan. Dat doen we in de eerste plaats op de jaarlijkse donateursdag op zaterdag 21 april. De uitnodiging en het programma van deze dag treft u bij dit bulletin aan. Het belooft een boeiende en zeker ook feestelijke dag te worden. Meldt u dus snel aan want vol = vol!!

Daarnaast zal het jaarboek een speciaal jubileum tintje krijgen en in september organiseren we speciaal voor het jubileum de Internationale Janusz Korczak Jongeren Ontmoeting.

Over deze bijzondere jongeren ontmoeting kunt u in dit bulletin meer lezen. Verder is er internationaal nieuws, zijn er twee mooie verslagen van buitenlandse reizen, een inspirerende column en vertelt bestuurslid Jan van Eeken over zijn favoriete Korczak Citaat.

Wij hopen dat u het weer boeiend vindt. Reacties en ingezonden stukken zijn altijd welkom. Mail naar info@korczak.nl.

UIT HET WERK VAN KORCZAK

MIJN FAVORIETE KORCZAK CITAAT

door: Jan van Eeken

‘Ik heb veel te danken aan de vakantiekolonies. Hier heb ik voor het eerst een grote groep kinderen meegeemaakt en heb ik door zelfstandig te werken het ABC van de pedagogische praktijk geleerd. Rijk aan illusies, arm aan ervaring, sentimenteel en jong als ik was, dacht ik dat ik veel zou kunnen doen, omdat ik veel wilde doen.’ (Korczak in ‘Hoe houd je van een kind’, Derde deel: ‘Vakantiekolonies’. p.179, [1])

Vanaf 1998 ben ik een aantal jaren mee geweest met de Nash Dom zomerkampen in Rusland. De eerste twee keer als deelnemer en daarna twee keer als begeleider. Voor mij als deelnemer was de achtergrond van het kamp niet erg interessant, maar toen ik meeding als stagiair/begeleider, heb ik me voorafgaand aan het

kamp eens wat verdiept in de woorden van Janusz Korczak. Ik kocht het boek ‘Hoe houd je van een kind’ en spitste me vooral toe op de ‘Vakantiekolonies’ waar Korczak zijn ervaringen heeft opgetekend die hij in 1909 opdeed in een zomerkamp voor Joodse jongens en meisjes.

Voor de laatste keer dat ik met het kamp meeding (Mstjora, 2002) heb ik zoveel gehad aan dit deel van zijn boek. Omdat Korczak zijn lezers juist aanraadt geen hoge verwachtingen te hebben, heb ik mij ook zo opgesteld. Ik was ook onervaren en sprak weinig of geen Russisch. Door mijzelf zo op te stellen, vond ik achteraf dat het mijn beste kamp was van allemaal. Ondanks dat ik de taal niet sprak kon ik een kleine bijdrage leveren binnen onze ‘familiegroep’. Ik bracht kinderen naar bed, nam ze mee om te zwemmen etc. Kleine dingen waar bij je weinig woorden nodig hebt en die toch erg dankbaar zijn. De kinderen krijgen vertrouwen in jou en jij krijgt vertrouwen in jezelf.

Ik sta nog steeds verbaasd, dat Korczaks woorden na bijna honderd jaar zo ontzettend actueel zijn voor de begeleiders van kinderkampen. Ik raad daarom alle stagiairs en begeleiders aan, dit deel van het boek goed te lezen voordat het kamp begint.

Ik heb veel te danken aan de zomerkampen!

COLUMN

WIE HEBBEN WE MORGEN?

door: Arie de Bruin

“Wie hebben we morgen? Ben jij er dan weer of hebben we juffrouw Elly?”

“Nee, ik geloof dat jullie morgen meester Paul hebben, maar dat weet ik niet zeker jongens”

Het is lang geleden dat kinderen op de basisschool er vrijwel blindelings op konden vertrouwen dat er iedere dag dezelfde juffrouw of meester voor de groep stond, een jaar lang iedere week van maandag tot en met vrijdag. Pas na groep 8 werd je er mee geconfronteerd: steeds weer een ander gezicht, soms wel vier of vijf per dag. Maar, dacht men toen, als je eenmaal 12 jaar bent, ben je daar wel aan toe.

Op de basisschool moest je er van op aan kunnen dat er

een vaste juffrouw of meester was, die jou goed kende, jouw ontwikkelingsproces volgde en waar jij je aan kon hechten. Dat lukte niet altijd, want je zat ook wel eens een jaar lang aan iemand vast waar je toch niet zo'n fantastische band mee had. Maar dan moest je als kind toch een modus zien te vinden om het een jaar lang bij zo'n juf of mees uit te houden; en dat lukte vrijwel altijd, want je had geen keus en je wist niet beter.

Maar die tijd is voorbij en als het aan de functiedifferentiatieplannen ligt komt dat ook nooit meer terug. Er zijn vele parttime banen, adv-gaten, ambulante taken, cursussen, conferenties, niet voor de klas want je moet coördineren, één-op-één werken, coachen. Een juf of meester die een jaar lang 5 dagen per week met dezelfde groep kinderen optrekt is een beetje gestoord en hoort niet meer in onze tijd. Je moet 'zappen' en kinderen zullen dus noodgedwongen ook moeten 'zappen'. Dat heeft zo zijn voordelen: ben je een programma zat, dan zijn er nog andere netten; boeit het niet, is het te moeilijk, moet je teveel moeite doen om het te volgen. ... Zappen! Je hoeft geen modus te vinden hoe je het in deze omstandigheden toch voor elkaar kunt krijgen. Want morgen is er weer een andere juf of dan staat meester Paul voor de klas.

Je hoeft je niet te hechten, dat kan zelfs niet want alle contacten zijn van voorbijgaande aard. Nou was dat vroeger ook het geval, maar je kon er toch in ieder geval een jaar lang van op aan.

Wij weten uit de ontwikkelingspsychologie de consequenties van hechtingsproblemen die zich voordoen in de eerste levensfasen van een kind: impulsief en ongeconcentreerd gedrag, onzekerheid, (faal)angst en allerlei gedragsproblemen op latere leeftijd.

Nee, het zou te simpel zijn om te suggereren dat de gedragsproblemen van kinderen op de basisschool eenvoudigweg terug te voeren zijn tot het huidige fragmentarische personeelsbeleid in het onderwijs.

Maar helaas kan ik me niet losmaken van de gedachte dat er toch een relatie is tussen die twee. Als je als kind vandaag weer niet weet wat je morgen allemaal te wachten staat, is het niet zo verwonderlijk dat je onzeker wordt. Ook de gemiddelde volwassene zou beslist moeizamer gaan functioneren wanneer hij maar weer moet afwachten wie morgen zijn chef zal zijn op kantoor of wanneer hij deze week opnieuw bij drie verschillende 'meerderen' een testje moet afleggen. Hij wil gewoon één baas die hij goed kent; hij wil met die ene man of vrouw samenwerken die hij vertrouwt, wiens reacties hij kan inschatten en waar hij een modus bij gevonden heeft of zelfs een band mee heeft opgebouwd..

Kinderen in opvoedingssituaties zijn geen objecten, geen patiënten, geen cliënten... het zijn mensen die zich willen hechten aan anderen. Mensen waar ze een band mee op kunnen bouwen, waar ze in hun onzekere bestaan tenminste één jaartje van op aan kunnen.

Vooral voor die kinderen die in hun thuissituatie nauwelijks enige continuïteit of zekerheid kennen, is het

des te belangrijker dat dat tenminste op school wel het geval is.

Misschien kunnen we er bij onze plannings- en taakverdelingen in de school zo nu en dan even bij stilstaan... bij dat kind dat maar niet kan wennen aan drie of vier verschillende 'bazen' in de week .... en dat zo lastig is geworden de laatste tijd....

*Dit is mijn meester Elmer.
Hij is er (bijna) altijd!*

Tamar (8 jaar)

ACTIVITEITEN JKS

NASH DOM 2007

Rond deze tijd krijgen we in Nederland en in Rusland altijd weer de kriebels als we ons gaan voorbereiden op het nieuwe zomerkamp voor gehandicapte en niet-gehandicapte kinderen en jongeren uit beide landen. Veel is er natuurlijk nog onzeker (de plaats en de periode) maar één ding is zeker, we stellen weer een sterke Nederlandse groep samen.

De Nash Dom kampen vormen een wezenlijk onderdeel van de concrete activiteiten van onze Korczak Stichting (inmiddels al weer het 12e kamp). We beseffen dat drie weken samen optrekken, welke persoonlijke achtergrond je ook hebt, een stuk vertrouwen en zelfkennis geeft. Voor beide groepen is het een ongekende ervaring.

We bedanken in ieder geval de Russische Korczak vrienden voor hun grote, belangloze inzet.

KORCZAK IN ST. PETERSBURG

door: Joop Berding

Op uitnodiging van Mischa Epstein, directeur van een school in St. Petersburg, brachten Theo Cappon, Henk Galenkamp en ondergetekende een werkbezoek aan deze Russische stad.

We werkten daar twee dagen intensief met directeurs en leraren van vier scholen en medewerkers van een joods cultureel centrum, in totaal zo'n 25 personen. Hun vraag was: willen jullie ons helpen helder te krijgen wat onze problemen zijn en in welke richting we naar oplossingen moeten zoeken? Geen gemakkelijke vraag, want de Russische onderwijssituatie verschilt

nogal van de onze (alhoewel we ook de nodige overeenkomsten vonden) en wie zijn wij om Russische leraren iets wijs te maken.

We gingen dus uit van partnerschap en samenwerking en dat werd zeer op prijs gesteld. Door middel van verschillende werk- en overlegvormen gingen we samen met de leraren aan de slag. De resultaten zijn zeer bemoedigend. Niet alleen maakte men zeer intensief kennis met elkaar, wat leidde tot een aantal heel goede vervolgspraken in en tussen de scholen, maar ook kwamen de opvoedings- en onderwijsproblemen goed op tafel. Elke school heeft nu een concreet plan waar ze de komende maanden aan gaan werken, bijvoorbeeld het uitvoeren van een project waarbij ook ouders goed worden betrokken. Of de organisatie van een zomerkamp.

Heel interessant was de samenstelling van het gezelschap: zowel staats- als particuliere scholen, waaronder ook een Montessorischool, waarvan het hele team, acht man en vrouw sterk, aanwezig was. Wat ze gemeen hadden, was een sterk verlangen het onderwijs meer kindgericht en kindvriendelijk in te richten. Dat vraagt nogal wat van de organisatie én van de leraren! Er bleek echter een enorme bereidheid van en met elkaar te leren. Voor veel mensen is Janusz Korczak daarbij een inspiratiebron.

Zowel aan Russische als aan Nederlandse zijde zetten we de resultaten nu nauwkeurig op papier en daarmee gaat de Korczak Stichting onderzoeken of een langduriger samenwerking in projectvorm mogelijk is. De basis is in elk geval gelegd.

INTERNATIONAAL

INTERNATIONALE KORCZAK JONGEREN ONTMOETING 2007

Onze droom om jongeren uit Oost- en West Europa uit te nodigen om vijf dagen te werken aan 8 relevante thema's uit de wereld van opvoeding, onderwijs en hulpverlening begint zich nu langzaam af te tekenen. Maar er moeten beslist nog enkele pittige hobbels ge-

nomen worden voordat we op 22 september de mensen uit vele winstreken in het Zeehuis in Bergen aan Zee kunnen verwelkomen. Bijvoorbeeld: We zoeken nog financiële ondersteuning voor een aantal jongeren uit Ukraine, Rusland en Centraal Azië, die niet bij machte zijn hun tickets te betalen. **U KUNT HELPEN DOOR 1 OF MEER JONGEREN AAN EEN TICKET TE HELPEN. (550 euro pp).** Ook vragen we u jongeren op deze conferentie te attenderen of zelf in te schrijven (leeftijd 18- 35 jaar).

Zie voor meer informatie over de inhoud van deze Internationale Conferentie www.korczak.nl

PRIKBORD

WWW.KORCZAK.NL voor veel informatie over Korczak. Kijk onder actueel om alle recente berichten te lezen. Hier plaatsen wij ook graag uw bijdragen. Mail deze naar Joop Berding (jwa.berding@wanadoo.nl).

Korczak Tentoonstelling in Londen

Op 5 december 2006 werd in het Jewish Museum in Londen de tentoonstelling "Champion of the Child - Janusz Korczak" geopend. Dit is de eerste aan Korczak gewijde tentoonstelling in Engeland. Loopt tot 8 april 2007. Meer info op <http://www.jewishmuseum.org.uk/>. Of kijk voor een verslag op <http://www.korczak.info/pagesblank/no21.html#UK> onder United Kingdom.

Nieuws van de Internationale Korczak Associatie

We ontvingen van de interim voorzitter van de Internationale Korczak Associatie, Batia Gilad, werkzaam in Tel Aviv, enkele interessante voorstellen om de internationale beweging nieuw elan te geven. Batia werd onlangs op de Internationale Korczak Conferentie in Slubice (Polen) gekozen voor een periode van 1 jaar om nieuwe statuten en een officiële verkiezing voor te bereiden.

De belangrijkste voorstellen zijn:

- Vernieuwing van de Statuten: de oude zijn in 1978 door 7 landen opgesteld en moeten nodig aangepast worden aan de huidige situatie van, inmiddels, 22 Korczak verenigingen
- Het gezamenlijk kiezen van een actiethema waar elke afzonderlijke Korczak vereniging op haar manier op kan inhaken (afhankelijk van de situatie per land)
- De start van een internationaal Korczak ontmoetingscentrum, gevestigd in het oude weeshuis 'Dom Sierot' te Warschau. Het moet uitgroeien tot een centrum van studie, training, en seminars over opvoeding en onderwijs tot humanisme, democratie, respect
- Initiatieven ontwikkelen om jongeren uit het diverse landen bij elkaar te brengen. Aanknopen bij de zomerkampen in Zielona Gora in Polen en de Nash Dom integratiekampen in Rusland (Nederland, Ukraine en Rusland). Ook onze eigen Internationale Jongeren

Ontmoeting in september is een onderdeel van dit plan

REISVERSLAG

KORCZAK IN KYRGYSTAN

Verslag van een bezoek aan onze Korczak vrienden in de voormalige Sovjet republiek in Centraal-Azië door Theo Cappon.

Dit najaar had ik de gelegenheid om een bezoek te brengen aan dit prachtige land, ingeklemd tussen het eindeloze Kazakstan (67 x Nederland) en het immense China. Een land met majestueuze bergen (6 en 7 duizend meter) in het oosten en de mysterieuze Ferganavallei in het westen waar de nomaden met hun bekende ronde joert-tenten hun schapen, paarden en koeien weiden.

Onze collega Bermet Baryktabasova, kinderarts in de hoofdstad Bishkek, had al vaker aangedrongen om enkele Korczak-initiatieven *) te bezoeken en tevens een rondtocht te maken door dit beeldschone land. In september hakte ik de knoop door en vloog via de hoofdstad van Kazakstan, Almati en een busreis door de steppe naar Bishkek. Een groene stad die rijkelijk voorzien wordt van waterstromen uit de 5000m hoge, besneeuwde Kirgazi bergen die indrukwekkend boven de stad uitreiken.

In Centraal Azië begint ieder bezoek en iedere kennismaking met familie en vrienden met een gigantische maaltijd waarbij de wodka rijkelijk en zonder ophouden stroomt.

Maar de dagen die volgden waren serieus en vol met onuitwisbare ervaringen en impressies.

Een dag later bezochten we het “kinderen rehabilitatie centrum Umut Nadjeshda”

Dit eenvoudige huis met haar beperkte middelen, maar gerund door een gedreven echtpaar en hartverwarmende mensen om hen heen, heeft een diepe indruk om me gemaakt. Het echtpaar Karla-Maria en Igor Schalike, hij van oorsprong uit Duitsland, laten zich inspireren door Janusz Korczak en de Waldorfpedagogiek. Ze trokken zich het lot aan van het zwaar lichamelijk en/of geestelijk gehandicapte kind in deze voormalige Sovjet republiek. Dergelijke kinderen worden gediagnosticeerd als ‘niet-opvoedbaar’ en dus als waardeloos aan hun lot overgelaten. Er zijn geen voorzieningen en de ouders krijgen ook geen geld of ondersteuning.

Welnu, Karla –Maria en Igor huurden een huis en begonnen voor een aantal kinderen te zorgen. Maar belangrijker, dankzij een logopedist, een kindertherapeut, een lerares, enz, gingen ze op zoek naar de competenties en de groeimogelijkheden van deze kinderen die door de officials waren afgeschreven (en in veel geval-

len ook door de ouders, die ingeprent waren dat het nooit iets zou kunnen worden).

Op dit moment leven er 60 kinderen in dit huis en ze worden, op vrijwillige basis, door een groep vrijwilligers begeleid. Ze ontvangen op eigen niveau onderwijs en een stuk zelfstandigheid en redzaamheid. Onlangs heeft men een woning kunnen huren waar een gezinsvervangend tehuis is gestart met een ‘vader’ en een ‘moeder’ .

Op verzoek van Bermet werd me de gelegenheid geboden om een workshop en een ‘round-table’ over Korczak te houden met alle 20 medewerkers. We hebben urenlang gesproken over Janusz Korczaks ideeën en hoe deze vertaald kunnen worden naar hun huidige praktijk.

Na deze prachtige dagen in Bishkek volgde een adembenemende reis door Kyrgystan. Wat een paradijselijke natuur en wat een hartelijke, open en humoristische mensen. We hopen enkele van deze Korczak Collega’s in september te kunnen verwelkomen op onze Internationale Korczak Jongeren Conferentie.

*) Kyrgystan kent nog geen officiële Korczak organisatie, maar dankzij het werk van Bermet is er een Korczak kring ontstaan die mensen in projecten, kindercentra of scholen vertelt over Korczak en hen inspireert.

OPROEP

Nieuws van de Janusz Korczak Stichting
per email ontvangen?
Mail uw emailadres aan ons door: info@korczaak.nl

‘Het kleine Korczak Bulletin’ is een uitgave van de Janusz Korczak Stichting en verschijnt 4 x per jaar

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met het secretariaat:
Postbus 70048
1007 KA Amsterdam
tel. 020 644 70 18
fax 020 644 81 54
info@korczaak.nl
www.korczaak.nl

redactie
Theo Cappon
Anouk Brink

opmaak
Serge van Maris

Deze nieuwsbrief kunt u ook via uw e-mail ontvangen, stuur hiervoor een e-mail naar info@korczaak.nl onder vermelding van Kleine Korczak ak Bu lletin